

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfint nr.180, bir.405
tel.: +373 (0) 22 21-28-17

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Штефан чел Марэ, 180, каб. 405
тел.: +373 (0) 22 21-28-17

DECIZIE din 22 februarie 2019 cauza nr. 14/19

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Svetlana DOLTU – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Victorina LUCA – membră

**au examinat, în ședință publică, susținerile scrise și verbale ale
petiționarului: XXXX
reclamatului: YYYY, și
au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.**

I. Obiectul plângerii

Refuz în acomodare rezonabilă.

II. Admisibilitatea obiectului plângerii

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și nu ridică excepțiile de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, adoptat prin Legea nr. 298/2012.

III. Susținerile părților

Alegațiile petiționarului

- 3.1 Petiționarul declară că din cauza problemelor de sănătate, nu poate vorbi, iar unica modalitate de a comunica este prin intermediul mențiunilor pe care le face într-un caiet. Petiționarul susține că din acest considerent este luat în derâdere și jignit. Acesta notează că președintele APLP-52/163 refuză să comunice cu el prin această modalitate, subliniind că îi aruncă mențiunile sale fără să le citească.

Poziția reclamatului

- 3.2 Reclamatul susține că petiționarul împreună cu o altă locatară abuzează de dreptul de acces la informație, menționând că în fiecare zi de miercuri sunt prezenți la audiență. Reclamatul susține că acești locatari au o singură întrebare, la care au primit răspuns, însă continuă să insiste. Reclamatul notează că încearcă să comunice cu petiționarul în prezența martorilor, ori, în viziunea acestuia, petiționarul încearcă să-l provoace. Reclamatul susține că conflictul dintre aceștia este generat de faptul că petiționarul are datorii la plata facturilor pentru consumul energiei termice, fiind acționat în judecată.

IV. Dreptul național și internațional relevant

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova prin art. 16 alin. (2)** prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială; **art. 51 alin. (1)** statuează că persoanele cu dizabilități beneficiază de o protecție specială din partea întregii societăți.
- 4.2 **Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității la art. 1 alin. (1)** stabilește că scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și

asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția acomodării rezonabile care este orice modificare sau adaptare necesară și adecvată, într-un caz particular, care nu impune o sarcină disproporționată sau nejustificată atunci când este nevoie pentru a asigura unei persoane, în cazurile stabilite de lege, exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale în condiții de egalitate cu ceilalți, **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 8 lit. h)** stipulează că este interzisă orice formă de discriminare privind accesul persoanelor la alte servicii și bunuri disponibile publicului.

- 4.3 **Regulamentul de activitatea al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, adoptat prin Legea nr. 298/2012 la pct. 56** indică că petiționarul trebuie să prezinte fapte și eventuale probe care susțin plângerea, iar reclamatului îi revine sarcina de a proba că faptele nu constituie discriminare; pct. 57 reclamatul este invitat să prezinte opinia și probele care ar dovedi că fapta invocată în plângere sau autosesizare nu constituie discriminare. Neprezentarea nejustificată a informațiilor solicitate de Consiliu este interpretată de Consiliu în defavoarea reclamatului.
- 4.4 **Legea nr. 60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități la art. 8 alin. (3)** garantează persoanelor cu dizabilități dreptul inalienabil la respectarea demnității umane indiferent de dizabilitate sau altă stare de sănătate, indiferent de rasă, naționalitate, originea etnică, limbă, religie, sex, orientarea sexuală, opinie, apartenența politică, avere, originea socială sau orice alt motiv; **alin. (4)** persoanele cu dizabilități se bucură de toate drepturile civile, politice, sociale, economice și culturale, precum și de libertățile fundamentale consfințite prin Constituția Republicii Moldova, prin Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (ratificată prin Legea nr. 166 din 9 iulie 2010), prin prezenta lege și alte acte normative; **alin. (6)** discriminarea persoanelor cu dizabilități constând în orice deosebire, excludere, marginalizare, limitare sau preferință, precum și în refuzul de creare a condițiilor favorabile și de adaptare rezonabilă, care conduc la imposibilitatea sau complicarea recunoașterii, îndeplinirii sau folosirii drepturilor civile, politice, economice, sociale sau culturale, este interzisă și se pedepsește conform legislației în vigoare; **art. 25 alin. (1)** prevede că statul recunoaște și promovează limbajul mimico-gestual și alte moduri alternative de comunicare în calitate de mijloace de comunicare între persoane; **art. 26** statuează că persoanele cu funcții de răspundere, întreprinderile, instituțiile și organizațiile indiferent de forma de proprietate, care nu îndeplinesc prevederile prezentei legi în ceea ce privește eliminarea barierelor existente și amenajarea adecvată, conform normativelor în vigoare, a clădirilor, instalațiilor și încăperilor, inclusiv a celor de locuit, a mijloacelor de transport în comun, a mijloacelor de informare și de telecomunicații, a obiectivelor culturale, turistice, a complexelor (sălilor) sportive și a altor obiecte ale infrastructurii sociale pentru a asigura accesul la ele și utilizarea lor de către persoanele cu dizabilități poartă răspundere în conformitate cu Codul contravențional.
- 4.5 **Legea condominiului în fondul locativ nr. 913/2000 la art. 1** oferă noțiunea de condominiu ca fiind un complex unic de bunuri imobiliare, ce include terenul în hotarele stabilite și blocurile (blocul) de locuințe, alte obiecte imobiliare amplasate pe acesta, în care o parte, constituind locuințele, încăperile cu altă destinație decât aceea de locuință, se află în proprietate privată, de stat sau municipală, iar restul este proprietate comună indiviză, noțiunea de asociația de coproprietari în condominiu care este organizație a proprietarilor de locuințe care s-au asociat pentru administrarea, întreținerea și exploatarea în comun a complexului de bunuri imobiliare în condominiu; **art. 15 alin. (1)** stabilește că pentru asigurarea exploatării clădirii cu mai multe locuințe, utilizarea locuințelor și proprietății comune în condominiu, efectuarea altor operații legate de activitatea economico-financiară, proprietarii sunt în drept de sine stătător să aleagă modul de administrare a proprietății imobiliare; **art. 20 alin. (1) lit. a)** prevede că în cazul în care asociația de coproprietari, prin activitatea sa, nu încalcă drepturile și interesele proprietarilor apărute de lege, ea are dreptul să

încheie contracte de gestionare și/sau deservire a proprietății comune, ce aparține asociației de coproprietari, cu orice persoană fizică sau juridică, indiferent de forma de proprietate, în conformitate cu legislația; **lit. c)** să întocmească devizul anual de venituri și cheltuieli, inclusiv cheltuieli pentru exploatarea, reparația și reconstrucția proprietății comune, defalcări speciale în fondul de rezervă pentru lichidarea consecințelor calamităților naturale posibile, precum și cheltuieli pentru alte scopuri, prevăzute de prezenta lege și de statutul asociației.

- 4.6 **Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități ratificată prin Legea nr. 166 din 9 iulie 2010 la art. 5 alin. 2)** statuează că Statele Părți vor interzice toate tipurile de discriminare pe criterii de dizabilitate și vor garanta tuturor persoanelor cu dizabilități protecție juridică egală și efectivă împotriva discriminării de orice fel; **art. 21 lit. a)** prevede că Statele Participante vor lua măsuri eficiente pentru a asigura exercitarea de către persoanele cu dizabilități a dreptului la libertatea de exprimare și opinie, inclusiv dreptul la căutare, primire și împărtășire a informației și ideilor, în măsură egală cu alți cetățeni, prin toate formele de comunicare, la alegerea lor, precum se precizează în articolul 2 al prezentei Convenții, inclusiv prin oferirea informației destinate publicului larg, persoanelor cu dizabilități, în formate și tehnologii accesibile, corespunzătoare diferitor tipuri de dizabilități, la timpul potrivit și fără costuri suplimentare; **lit. b)** acceptarea și facilitarea utilizării limbajului gesturilor, alfabetului Braille, comunicării augmentative și alternative, și a altor mijloace accesibile de comunicare de către persoanele cu dizabilități în cadrul întâlnirilor oficiale.

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 5.1 Din materialele dosarului, Consiliul stabilește că urmează să se pronunțe asupra existenței faptei de neacomodare rezonabilă în exercitarea dreptului la informație a persoanei cu deficiențe de vorbire.
- 5.2 Consiliul reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin. (1) și art. 19 din Legea nr. 121 cu privire a la asigurarea egalității), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza D. H. și alții v. Republica Cehă par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții v. Franța par.91-92, Timishev v. Rusia par.57) stabilesc o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la pârât atunci când petiționarul prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminator.
- 5.3 Consiliul subliniază că noțiunea acomodării rezonabile este prevăzută în Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, precum și de Legea nr. 60/2012 privind incluziunea persoanelor cu dizabilități și constituie o măsură de a asigura egalitatea *de facto* a persoanelor care se află într-o poziție dezavantajată. Acomodarea rezonabilă presupune recurgerea la orice modificare sau adaptare necesară și adecvată, într-un caz particular, pentru a facilita exercitarea unui drept în condiții de egalitate. O trăsătură importantă a acestei măsuri constituie proporționalitatea, în sensul că adaptarea solicitată să nu impună o povară disproporționată asupra persoanei responsabile de operarea acestor modificări. Mai mult, aceasta intervine ca o condiție *sine qua non*, în cazurile când este prevăzută de lege.
- 5.4 Consiliul, raportând circumstanțele cauzei la elementele descrise *supra*, stabilește prezumția discriminării, manifestată prin refuzul reclamatului de a-și adapta practica de comunicare cu locatarii conform necesităților specifice ale petiționarului. Această adaptare este necesară pentru a-i permite acestuia să-și exercite dreptul de acces la informație în condiții de egalitate cu ceilalți.
- 5.5 Consiliul notează că dreptul la informație cuprinde dreptul de a primi și de a comunica informațiile, atât verbal, cât și în scris. În circumstanțele particulare ale cauzei, petiționarul poate comunica informațiile doar în scris, fapt determinat de deficiența acestuia de vorbire. În aceste condiții, președintele APLP-52/163 are obligația față de petiționar de a se adapta necesităților specifice ale acestuia și de a accepta mijlocul de comunicare accesibil dânsului. Mai mult ca atât, informația solicitată de petiționar viza activitatea asociației, care administrează complexul de bunuri imobiliare, din care face parte și locuința petiționarului. În egală măsură, Consiliul subliniază că adaptarea la care trebuia să recurgă reclamatul (să accepte mențiunile scrise de petiționar) nu îi crea o povară disproporționată. Faptul că reclamatul ar fi fost ocupat cu rezolvarea

unor întrebări "serioase", nu îl scutește de obligația de a asigura petiționarului accesul la informație în condiții de egalitate cu ceilalți.

5.6 Consiliul a luat act de poziția reclamatului prin care susține că refuză să îi răspundă petiționarului pe marginea lucrărilor efectuate, deoarece acesta nu a contribuit financiar la realizarea acestor lucrări. Consiliul subliniază că această abordare este incorectă, or faptul că petiționarul nu a contribuit financiar, nu îl lipsește de dreptul de a cunoaște ce lucrări și în ce condiții s-au făcut asupra proprietății comune a locatarilor.

5.7 Consiliul, de asemenea, analizând materialele dosarului a stabilit, în acțiunile reclamatului un comportament ofensator față de petiționar, care poate fi calificat drept un act de hărțuire. Consiliul a reținut că reclamatul a utilizat expresii ofensatoare în adresa petiționarului, care sunt legate de deficiența acestuia de vorbire. Din materialul audio anexat la dosar, s-a constatat că reclamatul este nemulțumit de solicitarea petiționarului, a folosit, pe tot parcursul conversației în adresa acestuia, termenul "sfârcâie" (produce un sunet înădușit din cauza că nu poate vorbi). Consiliul notează că orice persoană trebuie tratată cu respect indiferent de starea de sănătate și dizabilitatea acesteia.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1, 2, 3, art. 8 lit. h) și art. 15 alin. (4) din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității, coroborat cu pct. 61 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, adoptat prin Legea nr. 298/2012,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate reprezintă discriminare sub forma de refuz în acomodarea rezonabilă a modalității de exercitare a dreptului la informație a persoanei cu deficiențe de vorbire.
2. Faptele constatate reprezintă hărțuire a persoanei cu deficiențe de vorbire.
3. Reclamatul va oferi răspuns petiționarului într-o formă accesibilă, clară și ușor de înțeles, inclusiv, să prezinte răspunsul în scris și tradus în limba rusă dacă petiționarul nu cunoaște limba de stat.
4. Reclamatul va afișa prezenta decizie în sediul APLP-52/163 pentru a fi adusă la cunoștința locatarilor.
5. Reclamatul da dovadă de mai multă responsabilitate în comunicarea cu petiționarul și va evita expresiile care lezează demnitatea persoanei.
6. Reclamatul va informa Consiliul, în termen de 10 zile de la recepționarea deciziei, despre măsurile întreprinse sau cele planificate în vederea implementării recomandării formulate.
7. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
8. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, adoptat prin Legea nr. 298/2012 și Legii contenciosului administrativ nr. 793/2000.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Svetlana DOLTU – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Victorina LUCA – membră